

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

דיבור ישיר, דיבור עקיף

עברית לכיתה ט'

שם המורה: לאה יובל

המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית

מערכת שידורים לאומית

מפמ"ר עברית: תומר בוזמן

ייעוץ דידיקטי ואקדמי: ד"ר עליזה עמיר

פיתוח: ד"ר עליזה עמיר, לאה יובל, יעל נזר

חלון מורה
אין למקם מידע

בואו נניח/ נדמיין

איך היה בבית הספר?

מה המורה אמרה?

המורה אמרה:

המורה אמרה ש...

מה נלמד היום?

- שתי דרכי מסירה: דיבור ישיר ודיבור עקיף.
  - נלמד מה התפקיד/ התרומה של כל אחת מהדרכים.
  - נלמד לחבר משפטים בדיבור עקיף ובדיבור ישיר.
-

ילדי בית העץ-עונה 2 (פרק 3)

- קרה משהו? לא, פשוט שמעתי שיש חדשות והם אמרו שיש התראות.
- בדיוק דיברו בחדשות על המים של החברה הזאת, אמרו, שמצאו חיידקי סטרפטוקוק בתוך המים שלהם.
- בדיוק אמרו בחדשות, שאסור לשתות מים מהברז...

פועלי אמירה

- הפעלים הקודמים לדיבור ישיר ולדיבור עקיף נקראים פועלי אמירה.
- בדרך כלל פועלי האמירה מכינים את הקורא ומדריכים אותו כיצד לקרוא את הציטוט/ המידע שיימסר.
- פועלי אמירה: אמר, מסר, הוסיף, דיווח, הודיע וציין הגיב, טען, קבל, האשים והזהיר

דיבור עקיף

- נמסר בשם מוסרם כלומר, הוא נמסר על ידי המוען בצורה עקיפה.
- השימוש בדרך זו הוא אחד האמצעים ליצירת אמינות.
- בדרך מסירה זו אין התחייבות לדייק מלה במילה, אך עם שמירה על המסר.
- עם זאת יש סיכוי שהמידע עבר עיבוד כלשהו על ידי מוסר הידיעה.
- הדיבור העקיף נפוץ מאוד בלשון העיתונות והרדיו.

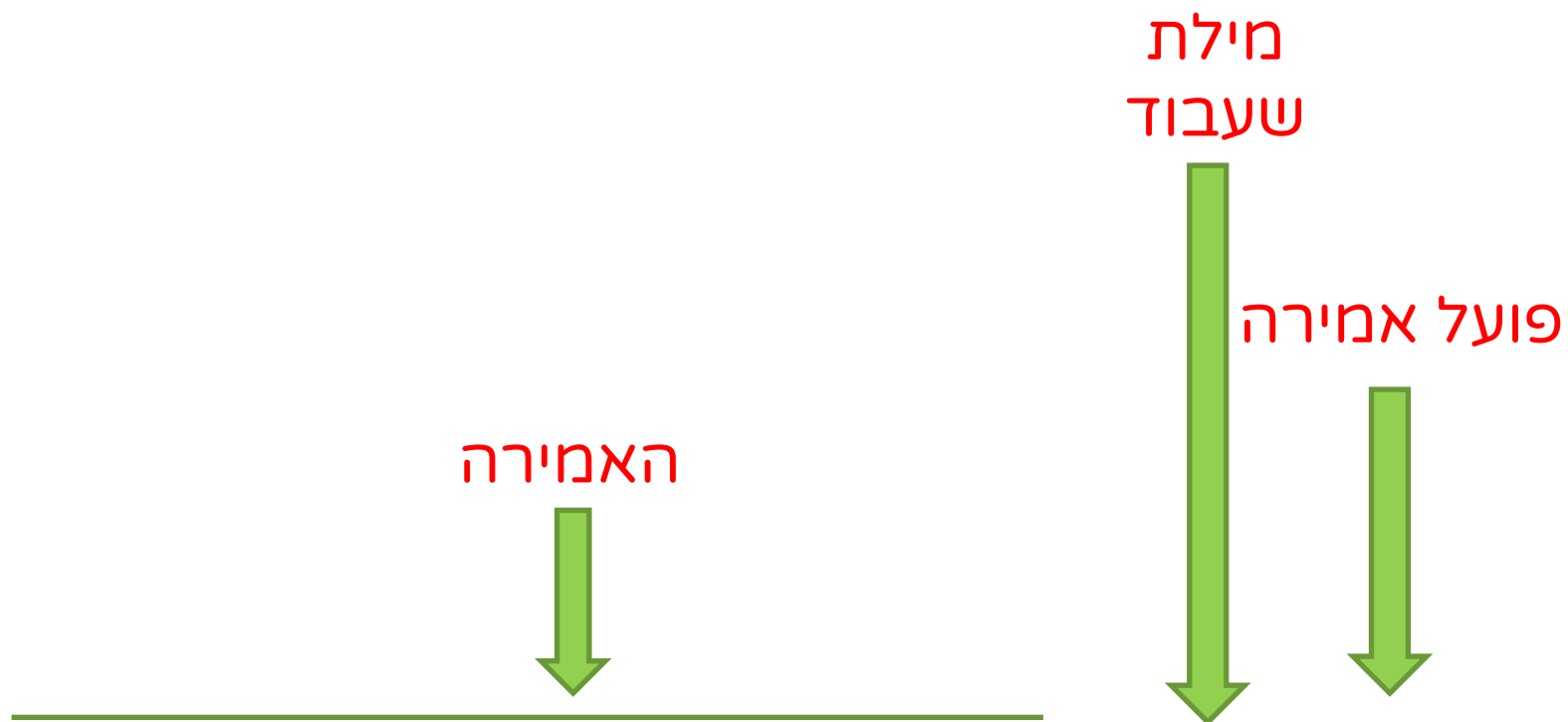

דיבור עקיף - פיסוק

- הדיבור העקיף מופיע רק בסוף משפט, ולפניו תופיע מילת השעבוד "ש"/"כי".
- הכותב ישתמש בביטויים כמו "טוען ש...", "סבור כי..."

דוגמה עם דיבור עקיף

אמרו, שמצאו חיידקי סטרפטוקוק בתוך המים שלהם.

דיבור ישיר ועקיף 23 fm

<https://youtu.be/vRy8ArBaoqM?t=822>

הם אומרים: "וואו, ערן, איך אתה יודע הכל?"

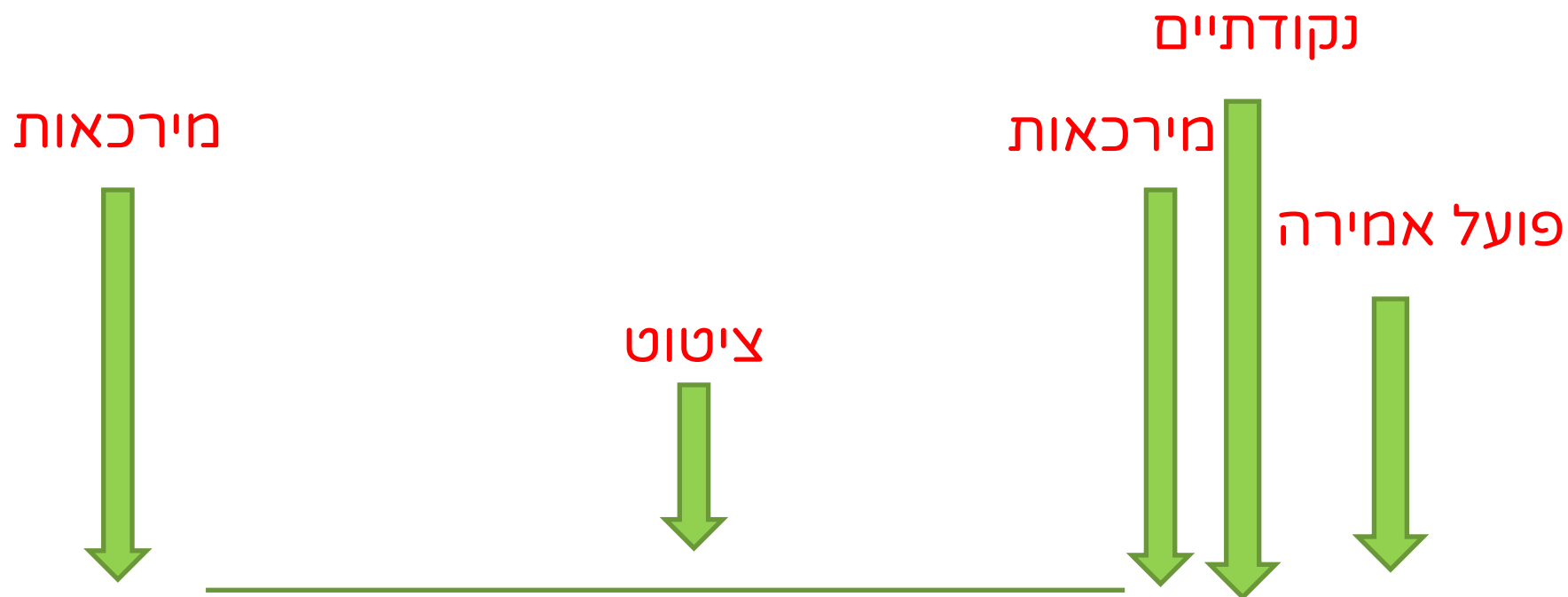
shutterstock

IMAGE ID: 265959626
www.shutterstock.com

דיבור ישיר - פיסוק

- כשהדיבור הישיר בראש המשפט הוא מפוסק במירכאות בתחילתו ובסופו, ולאחריו יבוא פסיק.
- כשהדיבור הישיר מגיע בסוף משפט הוא מפוסק בנקודתיים, מירכאות ונקודה.

דיבור ישיר

הם אומרים: "וואו, ערן, איך אתה יודע הכל?"

באת אליי פתאום - קרן פלס

באת אלי פתאום
ואמרת לי בואי
אלוהים שומר מקום בקצה היום
לנשים כמוך
לטיפשות כמוני
כמעט שקעתי אבל את באת לי פתאום.
והעיר שקטה
והשמיים התכסו בעלטה
עד התהום.
זו כמעט הייתה
שעת בין הערביים של חיי
אבל את באת לי פתאום

זו כמעט הייתה
שעת בין הערביים של חיי
אבל את באת לי פתאום.
באת אלי פתאום
ואמרת לי בואי
אלוהים שומר מקום בקצה היום
לנשים כמוך
לתמימות כמוני
כמעט שקעתי אבל את באת לי פתאום.
ועבר כבר זמן
מאז התחלתי
במסע שלי עד כאן אין חרטות.

באת אליי פתאום - קרן פלס

באת אלי פתאום

ואמרת לי: "בואי."

אלוהים שומר מקום בקצה היום

לנשים כמוך

לטיפשות כמוני"

כמעט שקעתי אבל את באת לי פתאום.

והעיר שקטה

והשמיים התכסו בעלטה

עד התהום.

זו כמעט הייתה

שעת בין הערביים של חיי

אבל את באת לי פתאום

זו כמעט הייתה

שעת בין הערביים של חיי

אבל את באת לי פתאום.

באת אלי פתאום

ואמרת לי: "בואי."

אלוהים שומר מקום בקצה היום.

לנשים כמוך

לתמימות כמוני

כמעט שקעתי אבל את באת לי פתאום."

ועבר כבר זמן

מאז התחלתי

במסע שלי עד כאן אין חרטות.

דיבור ישיר-מתי ומדוע?

מתי מעדיפים להשתמש בדיבור ישיר?

- הבאת הדברים בשם אומרם, ציטוט מדויק של הדברים שנאמרו.
- מדוע?
- יצירת אמינות כלפי הקורא.
- הבאת דברים מפי אומרם מנטרלת את דעתו של הכותב ומבליטה את מהימנות המידע כלפי הקורא.
- במצבים מסוימים יכול ליצור עניין אצל הקורא וגירוי להמשך קריאת הטקסט.
- **במצבים מסוימים ליצור סוג של דיאלוג.**

אמא אם הייתי יכול-חנן בן ארי

אמא אם הייתי יכול רק
להאמין לך ולא לברוח
הלב נבגד הוא לא נותן לי לבטוח
רק הניגון עוד נותן את הכח
ושוב אותו ניגון
בכל שנה בקיץ
בחממות גדלים פרחים כתומים כמו אז
גם הילדים פרחו לאט
כמעט כולם הקימו בית
רק השמות של הרחובות זוכרים מה שנגנז
זוכרת: "שרנו מול היכל"
אם אשכחך ירושלים
צעקנו: "יום יבוא ועוד נשוב לכאן..."

ושוב אותו ניגון
ששרת לי פעם שיר ערש
הוא מתנגן בלב מזכיר דברים משם
שם אל מול אותו הים
כשהחולות היו לי בית
והרוחות לחשו לי שאנל'א לבד
ואת החזקת לי את היד
אמרת: "הבט אל השמים"
הבטחת שיום יבוא ועוד נשוב לכאן...
אמא, אם הייתי יכול רק
לרפא את הגעגוע
הזיכרונות עוד שורפים את המוח
האהבה לא ניצחה גם לא הרוח.

אמא אם הייתי יכול-חנן בן ארי

ושוב אותו ניגון

ששרת לי פעם שיר ערש

הוא מתנגן בלב מזכיר דברים משם

שם אל מול אותו הים

כשהחולות היו לי בית

והרוחות לחשו לי, שאנל'א לבד

ואת החזקת לי את היד

אמרת: "הבט אל השמיים"

הבטחת, שיום יבוא ועוד נשוב לכאן...

אמא, אם הייתי יכול רק

לרפא את הגעגוע

הזיכרונות עוד שורפים את המוח

האהבה לא ניצחה גם לא הרוח

אמא אם הייתי יכול רק

להאמין לך ולא לברוח

הלב נבגד הוא לא נותן לי לבטוח

רק הניגון עוד נותן את הכח

ושוב אותו ניגון

בכל שנה בקיץ

בחממות גדלים פרחים כתומים כמו אז

גם הילדים פרחו לאט

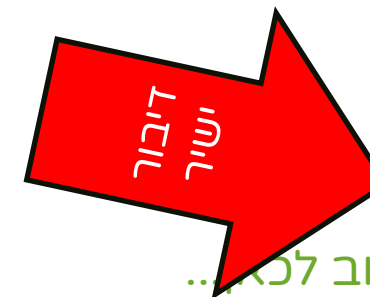
כמעט כולם הקימו בית

רק השמות של הרחובות זוכרים מה שנגנז

זוכרת: "שרנו מול היכל"

אם אשכחך ירושלים

צעקנו: "יום יבוא ועוד נשוב לכאן..."

משרד החינוך

המרות

מדיבור עקקיף לדיבור ישיר
מדיבור ישיר לדיבור עקקיף

משימה

המירו מדיבור עקיף לדיבור ישיר

• והרוחות לחשו, לי שאנל'א לבד.

המירו מדיבור ישיר לדיבור עקיף

• אמרת: "הבט אל השמיים".

המרה מדיבור עקיף לדיבור ישיר

- השמטת מילת השעבוד "ש" / "כי".

- הוספת נקודתיים.

- הוספת מירכאות.

- הפיכת גוף שלישי לגוף שני או ראשון לפי הצורך.

www.shutterstock.com · 496599289

המרות מדיבור עקיף לישיר

דיבור עקיף

דיבור ישיר

והרוחות לחשו לי, שאנ'לא לבד. ← הרוחות לחשו לי: "אני לא לבד".

https://www.youtube.com/watch?v=_NWipFaQ6JM חדשות טובות

חדשות טובות

- מדענים טוענים, כי ניתן להשתמש בדם של חולי קורונה כדי להאט את נגיף הקורונה.

- מדענים טוענים: "ניתן להשתמש בדם של חולי קורונה כדי להאט את הנגיף".

www.shutterstock.com · 302154062

חדשות טובות

- סבתא סינית בת 103 החלימה מקורונה
- אמצעי התקשורת דיווחו: "סבתא בת 103 החלימה מהקורונה.
- אמצעי התקשורת דיווחו, שסבתא בת 103 החלימה מקורונה.
- יתרונות הקורונה מהחלל-זיהום האויר באיטליה הופחת
- סוכנות החלל טוענת: אחד מיתרונות הקורונה מהחלל הוא הפחתת זיהום האויר באיטליה.
- סוכנות החלל טוענת שאחד יתרונות הקורונה הוא שזיהום האויר באיטליה הופחת.

חדשות טובות

- תפסו ראש: פילים השתכרו בסין
- הכתב דיווח: "פילים השתכרו בסין".
- הכתב דיווח, כי פילים השתכרו בסין.
- חדשות כבודות: פילון חדש נולד ובספארי מחפשים שם.
- השדר אמר: "פילון חדש נולד ובספארי מחפשים שם".
- השדר אמר, שפילון חדש נולד ובספארי מחפשים לו שם.

מתוך אחת מבחינות המיצב

מיצ"ב תשע"ז לכיתה ח'

לפניכם משפט מהמאמר הכתוב בדיבור ישיר

• כתבו את המשפט בדיבור עקיף

"אני חושבת שעל הצלמים מוטלת אחריות רבה כשיוצאים לצלם, ובעיקר כשמצלמים

בטבע", אומרת מורגן היים.

מורגן היים אומרת שהיא חושבת שעל הצלמים מוטלת אחריות רבה, כשהם יוצאים לצלם,

ובעיקר כשהם מצלמים בטבע.

ועוד דוגמה מאחת הבחינות

מיצ"ב תשע"ז לכיתה ח'

המשפט שבמסגרת הוא בדיבור ישיר.

כתבו אותו בדיבור עקיף.

המתנדבת אמרה: "בכל פעם שאני מבקרת את הקשישים בבית
האבות, הדבר גורם לי שמחה".

מיצ"ב תשע"ז לכיתה ח'

המשפט שבמסגרת הוא בדיבור ישיר.

כתבו אותו בדיבור עקיף.

המתנדבת אמרה: "בכל פעם שאני מבקרת את הקשישים בבית
האבות, הדבר גורם לי שמחה".

המתנדבת אמרה שבכל פעם שהיא מבקרת את הקשישים בבית
האבות, הדבר גורם לה שמחה.

המרה מדיבור ישיר לדיבור עקיף

- מוודאים שיש פועל אמירה
- מוסיפים מילת שעבוד (ש, כי...)
- משמיטים מירכאות
- הופכים גוף ראשון לגוף שלישי לפי הצורך

www.shutterstock.com · 496599289

המרות מדיבור ישיר לעקיף

דיבור ישיר

אמרת: "הבט אל השמיים".

דיבור עקיף

אימא אמרה, שאני אביט אל השמיים.

המרות

דיבור עקיף

והרוחות לחשו לי, שאנל'א לבד.

דיבור ישיר

הרוחות לחשו לי: "אני לא לבד".

דיבור עקיף

אימא אמרה, שאני אביט אל השמיים.

דיבור ישיר

אמרת: "הבט אל השמיים".

דיבור ישיר בכותרות

נשיא אופ"א: "נמצא פתרון"

לאחר הפסקת מרבית הליגות באירופה לאור התפשטות הקורונה, אלכסנדר צ'פרין אופטימי: "יש לנו תוכנית א', ב' וג'"

סגן השר הרב פרזש לפעילים:

"ארץ ישראל היא נחלת אבותינו ומעל הכל צריכים לשמור על קדושתה וטהרתה"

"התכנית של ארה"ב לוקה בחסר בכך שמאפשרת דריסת רגל לעמים אחרים בא"י" ■
"העובדה שהתעקשנו הביאה לשינוי בתפיסה של ארה"ב במשך עשרות שנים" ■ "זו
ההזדמנות שאנחנו צריכים להתעקש ולדרוש ליישם את דרישותינו בכל הקשור לתורת
ישראל, עם ישראל, ארץ ישראל – ועם האמונה הזו בבחירות השלישיות נבריע"

- סגן השר פרוש לפעילים: "ארץ ישראל היא נחלת אבותינו ומעל לכל צריכים לשמור על קדושתה וטהרתה".
- סגן השר פרוש **אמר** לפעילים: "ארץ ישראל היא נחלת אבותינו ומעל לכל צריכים לשמור על קדושתה וטהרתה".
- נשיא אופ"א: "נמצא פתרונות".
- נשיא אופ"א **אמר**: "נמצא פתרונות".

דיבור ישיר בכותרות עיתונאיות

אין אחידות לגבי הדרך בו הוא מצוין.

- מירכאות: כאשר המקור של הציטוט נזכר בכותרת נמצא לעתים את הציטוט בתוך מירכאות ולעתים לא יופיעו מירכאות.
- סיבות:
- -לקורא ברור מי אמר את הדברים ואין סכנה שהקורא יחשוב שהדברים הם מפי הכתב.
- -הדברים בכותרת אכן אינם ציטוט מדויק עם זאת מטרתו של הכותב לתת הרגשה כביכול שהדברים נאמרו מפי אומרם.

דיבור ישיר בכתרות עיתונאיות

לעיתים בדיבור ישיר לא מופיעים בכתרות פועלי אמירה

סיבות:

- נובע מחיסכון במקום.
- לקורא יש יכולת להשלים את החסר.

www.shutterstock.com · 496599289

דיבור ישיר ודיבור עקיף בעיתונות

<https://www.davar1.co.il/163026/> •

מלחמת השפות

עברי, דבר עברית?

הנשיא ריבלין: המהלך מסכן את תחיית העברית; האוניברסיטה העברית: הפרסום כוזב. הסערה סביב הלימודים הגבוהים בשפה העברית באוניברסיטה העברית ממשיכה - הנשיא ריבלין: "רעיון אומלל שמשמעותו כריתת הענף עליו יושבת האוניברסיטה העברית" | לדבריו של רקטור האוניברסיטה, המעבר לשפה האנגלית יתקיים בתחומים מסויימים בלבד, וזאת כדי "לקדם את מעמדה הבינלאומי של האוניברסיטה"

מאת דוד טברסקי עדכון אחרון: 06.12.2018, 16:11

• הנשיא ריבלין הגיב בחריפות לדיווחים. "הדיווחים על כוונת האוניברסיטה העברית לעבור ללימודי אנגלית בתארים מתקדמים מטרידים אותי מאוד ואף הבעתי השבוע את דאגתי מהאפשרות בפני גורמים רמי דרג באוניברסיטה", **אמר** הערב נשיא המדינה ריבלין.

• נשיא המדינה ריבלין **אמר** שהדיווחים על כוונת האוניברסיטה העברית לעבור ללימודי אנגלית בתארים מתקדמים מטרידים **אותו** מאוד ואף הביע השבוע את **דאגתו** מהאפשרות בפני גורמים רמי דרג באוניברסיטה".

• "הפרסום לפיו האוניברסיטה החליטה להסב את הלימודים באופן גורף לאנגלית הוא לצערנו כוזב. אנו ממשיכים להיות מחויבים להוראה, למחקר ולפעילות ציבורית בשפה העברית", הודיע מדינה.

• מדינה הודיע שהפרסום לפיו האוניברסיטה החליטה להסב את הלימודים באופן גורף לאנגלית הוא לצערם כוזב. הם ממשיכים להיות מחויבים להוראה, למחקר ולפעילות ציבורית בשפה העברית.

לבית

- מצאו בכתרות העיתונים הכתובים או המקוונים שתי כותרות בדיבור ישיר ושתי כותרות בדיבור עקיף.
- סמנו את פועלי האמירה בכתרת.
- אם סימני הפיסוק/פועלי האמירה אינם קיימים בכתרת, הסבירו מדוע.

תודה על ההקשבה

www.shutterstock.com · 243509893

מדינת ישראל
משרד החינוך

נוהל שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות

השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם הינך בעל הזכויות באחת היצירות,

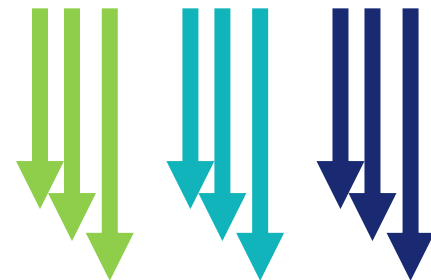
באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת באמצעות

פנייה לדוא"ל rights@education.gov.il

בנק צורות ותיבות טקסט

טקסט לדוגמה

טקסט לדוגמה

טקסט לדוגמה

טקסט לדוגמה

טקסט לדוגמה

טקסט לדוגמה

טקסט לדוגמה

